

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยจะรุ่งเรืองได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง คือคุณภาพของคนในชาติ ดังนั้นรัฐจึงต้องวางจุดมุ่งหมายและวิธีการที่จะพัฒนาเยาวชนของชาติให้มีความสามารถ มีความประพฤตินับถือคุณธรรม เพื่อประโยชน์แก่ตัวเองและประเทศชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2520 : 1 - 2) การที่จะให้คนเมืองมีลักษณะดังกล่าวในด้านการสร้างลักษณะนิสัยให้มีวินัย มีความรับผิดชอบ รู้จักรักษาความสามัคคีในระหว่งหมู่คณะ รู้จักบำเพ็ญตนเพื่อส่วนรวมนั้น กิจกรรมลูกเสือนับว่าเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างมาก เพราะมีวิธีการต่าง ๆ ที่จะปลูกฝังและพัฒนาคุณสมบัติประจำตัวของนักเรียนไปจนเติบโตใหญ่ กิจกรรมลูกเสือจึงนับได้ว่าเป็นอุปกรณ์การศึกษาอันสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งที่จะช่วยสร้างและพัฒนาเยาวชนเป็นพลเมืองดีของชาติสืบไป (พนัส หันนาคินทร์. 2526)

ด้วยตระหนักในความสำคัญของการลูกเสือในอันที่จะเป็นเครื่องมือสำหรับกล่อมเกลานิสัยใจคอและเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้แก่เยาวชน กระทรวงศึกษาธิการจึงได้บรรจุกิจกรรมลูกเสือเข้าไว้ในหลักสูตรตั้งแต่ระดับประถมศึกษา โดยกำหนดรายละเอียดของกิจกรรมไว้ในคู่มือการใช้หลักสูตร เพื่อให้การจัดกิจกรรมลูกเสือเป็นไปในแนวเดียวกัน เมื่อเดือนธันวาคม 2532 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีคำสั่งที่ วก. 935/2532 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2532 เรื่องให้ใช้กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์เป็นกิจกรรมบังคับตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 อันเป็นการชี้ให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของกระทรวงศึกษาธิการ ที่จะให้กิจกรรมลูกเสือเป็นเครื่องมือในการสร้างเสริมนิสัยของเยาวชนในชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ. คำสั่งที่ วก.935/2532 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2532) โดยใช้คาบเวลาเรียนของกิจกรรมสร้างนิสัยในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยทั้งหมดใน

การจัดกิจกรรมลูกเสือเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเช่นเดียวกับวิชาอื่น ๆ

โดยเหตุที่ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียน สำหรับการจัดกิจกรรมลูกเสือนั้นมีลักษณะที่แตกต่างจากการเรียนในวิชาอื่น ๆ เพราะมีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนหรือนอกสถานที่ ดังนั้นจึงจำเป็นจะต้องอาศัยการสนับสนุนจากผู้บริหาร เพื่อให้การจัดกิจกรรมบรรลุตามวัตถุประสงค์ ในเรื่องการจัดกิจกรรมลูกเสือนี้ วิทยุ สาร (2516 : 446) ได้กล่าวว่า เป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนและครูจะต้องให้ความสนใจในการจัดกิจกรรมลูกเสือ พร้อมทั้งได้ช่วยกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้ดำเนินไปสู่เป้าหมายของกิจกรรมลูกเสือให้ได้ สอดคล้องกับ ปรีดา รอดโพธิ์ทอง (สมหมาย ผึ้งทองหล่อ และคนอื่น ๆ. 2531 : 102 ; อ้างอิงมาจาก ปรีดา รอดโพธิ์ทอง. 2531 : 102) ได้กล่าวถึงปัญหาในการดำเนินการเกี่ยวกับลูกเสือที่ไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ได้นั้นอาจเกิดจากปัญหาหลาย ๆ ด้าน เช่น ปัญหาเกี่ยวกับตัวครู ผู้สอน ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน ปัญหาเกี่ยวกับการสนับสนุนจากผู้บริหาร ปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศติดตามผล เป็นต้น

ถึงแม้กระทรวงศึกษาธิการจะได้พิจารณาเห็นความสำคัญโดยให้ใช้กิจกรรมลูกเสือเป็นกิจกรรมบังคับ แต่จากการรายงานการลูกเสือประจำปี 2532 ของจังหวัดสุโขทัย พบว่าโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัย จำนวน 352 โรงเรียน ได้มีการจัดตั้งกองลูกเสือเพียง 124 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 35.22 ของโรงเรียนทั้งหมด (สำนักงานคณะกรรมการลูกเสือจังหวัดสุโขทัย. 2532 : 1) และจากการตรวจนิเทศจะพบอยู่เสมอว่า ครูไม่จัดการเรียนการสอนวิชากิจกรรมลูกเสือตามหลักสูตรของวิชาลูกเสือ ไม่ส่งเงินค่าบำรุงลูกเสือประจำปี เป็นต้น ซึ่งเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าการดำเนินงานด้านการจัดกิจกรรมลูกเสือของจังหวัดสุโขทัยยังไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของกระทรวงศึกษาธิการได้อย่างแท้จริง

การจะนำหลักสูตรการจัดกิจกรรมลูกเสือไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาให้ได้ผลเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับความคิดของผู้บริหารโรงเรียนซึ่งเป็นผู้ใช้หลักสูตรในทางปฏิบัติ ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการทราบทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อปัญหาการจัดกิจกรรมลูกเสือใน

โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัย ในด้านครูผู้สอน การเรียนการสอน การสนับสนุนจากผู้ปกครอง และการนิเทศติดตามผล เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาเหล่านี้ภายในขีดจำกัดที่มีอยู่ อันเป็นปัจจัยที่จะพัฒนากิจกรรมลูกเสือให้เกิดผลในทางปฏิบัติให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดกิจกรรมลูกเสือระดับประถมศึกษาตามทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัย ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 ครูผู้สอนกิจกรรมลูกเสือ
- 1.2 การเรียนการสอน
- 1.3 การสนับสนุนจากผู้ปกครอง
- 1.4 การนิเทศติดตามผล

2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาการจัดกิจกรรมลูกเสือระดับประถมศึกษาตามทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัย ตามหัวแปรต่อไปนี้

- 2.1 ขนาดโรงเรียน
- 2.2 ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารโรงเรียน
- 2.3 วุฒิต่างลูกเสือ

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะช่วยให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการจัดกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัย อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนกิจกรรมลูกเสือ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุง แก้ไข ส่งเสริมและสนับสนุนเกี่ยวกับการ

จัดกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ให้ได้ผลดียิ่งขึ้นสมตามเจตนารมณ์ของ
กระทรวงศึกษาธิการ

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาดังนี้

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัย จำนวน 352 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่

2.1.1 ขนาดของโรงเรียน จำแนกเป็น

2.1.1.1 โรงเรียนขนาดเล็ก

2.1.1.2 โรงเรียนขนาดกลาง

2.1.1.3 โรงเรียนขนาดใหญ่

2.1.2 ประสบการณ์การดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน จำแนกเป็น

2.1.2.1 ไม่เกิน 10 ปี

2.1.2.2 มากกว่า 10 ปี

2.1.3 วุฒิทางลูกเสือ จำแนกเป็น

2.1.3.1 ความรู้พื้นฐาน

2.1.3.2 ความรู้ขั้นสูง

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ทัศนคติเกี่ยวกับปัญหา

การจัดกิจกรรมลูกเสือในด้านต่าง ๆ คือ

2.2.1 ครูผู้สอนกิจกรรมลูกเสือ

2.2.2 การเรียนการสอน

2.2.3 การสนับสนุนจากผู้ปกครอง

2.2.4 การนิเทศติดตามผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัญหาการจัดกิจกรรมลูกเสือ หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องต่าง ๆ ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมลูกเสือตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ ในการวิจัยครั้งนี้จะทำการศึกษาปัญหาใน 4 ด้าน คือ

1.1 ปัญหาเกี่ยวกับตัวครูผู้สอน หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องต่าง ๆ ที่เกิดจากตัวครูผู้สอนกิจกรรมลูกเสือ ได้แก่ ความเข้าใจในเรื่องกิจกรรมลูกเสือ ทักษะเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ของกิจกรรมลูกเสือ ทักษะทางวิชาลูกเสือ ทักษะเกี่ยวกับการวางแผน และการนำความรู้ไปใช้

1.2 ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นต่อการเรียนการสอนวิชากิจกรรมลูกเสือ ได้แก่ โครงสร้างของกิจกรรมวิธีสอน เนื้อหาของกิจกรรม วัสดุอุปกรณ์การสอน ตลอดจนการประเมินผลการเรียนการสอน

1.3 ปัญหาเกี่ยวกับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง หมายถึง การไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมลูกเสือ ได้แก่ ด้านการเงิน การให้ความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมลูกเสือ การเข้าร่วมกิจกรรม การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการลูกเสือโรงเรียน

1.4 ปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศติดตามผล หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมลูกเสือ ได้แก่ การให้คำแนะนำ การสนับสนุน การช่วยเหลือ การติดตามผล การช่วยแก้ปัญหาอุปสรรคในการจัดกิจกรรมลูกเสือ

2. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง บุคลากรที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รวมทั้งผู้รักษาการในตำแหน่งที่ทำหน้าที่ดังกล่าว สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัย

3. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง ความใหญ่เล็กของโรงเรียน แบ่งตามเกณฑ์

ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ คือ

3.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียนไม่เกิน 120 คน

3.2 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียน 121 - 300 คน

3.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียน 301 คนขึ้นไป

4. วุฒิต่างลูกเสือ หมายถึง ระดับความรู้เกี่ยวกับกิจการลูกเสือของผู้ผ่านการฝึกอบรมตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ เพื่อรับเครื่องหมายวูดแบดจ์ 2521 แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

4.1 ความรู้พื้นฐาน

4.1.1 ความรู้ทั่วไป

4.1.2 ความรู้เบื้องต้น (บี.ที.ซี)

4.2 ความรู้ขั้นสูง

4.2.1 ขึ้นฝึกหัดงาน

4.2.2 ขึ้นความรู้ขั้นสูง

4.2.3 ขึ้นปฏิบัติการและประเมินผล

5. ประสบการณ์การดำรงตำแหน่งผู้บริหาร หมายถึง จำนวนปีที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน (เศษของปีให้นับเป็น 1 ปี) แบ่งเป็น 2 ระดับคือ

5.1 ไม่เกิน 10 ปี

5.2 มากกว่า 10 ปี